

ASPECTE ALE PROFILULUI PSIHOLOGIC LA PERSOANELE ANTRENATE IN ACTIVITĂȚI CREATIVE. PERSONALITATEA SI ARTA

Violeta Mîțu, Igor Nastas, Eugenia Sinita, Inga Deliv

Catedra Psihiatrie, Narcologie și Psihologie medicală, USMF „Nicolae Testemițanu”

Summary

Aspects of the psychological profile of people involved in creative activities.

Personality and art

The object of the clinical trial effectuated is to highlight some aspects of personality when it is involved in art activities (for example, music). The sample included 23 musicians, as compared with a control group of 24 people; both groups were homogeneous for sex and age (between 23 and 30 years). The clinical examination and psychological testing (MMPI) showed the predominance of hysterical and autistic traits in the group, excessive control over their responses, with increased rate of disability of the test. The results of tests were processed as MS Word statistics office, Statistics Student Program. As a psychological profile it was found the prevalence of schizoid traits in the investigated group (five cases compared to 2), low degree of cooperation and candor, emotionally stable background and level characteristic for both groups and increased sexual dissatisfaction (11 in the investigated group vs. 8 in the control group).

Rezumat

Studiul clinic efectuat are ca scop evidențierea unor aspecte ale personalității în cazul implicării în activități de artă (muzica). Eșantionul a inclus 23 muzicieni, fiind comparat cu un grup de control, 24 persoane, ambele grupuri fiind omogene după sex și vîrstă (cuprinsă între 23 și 30 ani). Examinarea clinică și testările psihologice (MMPI) au relevat predominarea trăsăturilor autiste și isterice în grupul de bază, control excesiv față de răspunsurile date, cu rata de invaliditate a testului mărită. Rezultatele testărilor au fost prelucrate ca funcția statistică MS Word, Program Statistic Student. Ca profil psihologic s-a constatat predominanța trăsăturilor schizoide în lotul investigat (5 cazuri față de 2), grad scăzut de cooperare și sinceritate, fundalul afectiv stabil caracteristic pentru ambele loturi și grad crescut de insatisfacție sexuală (11 în lotul investigat față de 8 în lotul martor).

Actualitatea

Dintre sistemele de comunicare nonverbală muzica este cel mai complex sistem din cauza caracterului diferit dintre semantica muzicală și semantica vorbirii. Mesajul transmis prin muzică nu poate fi verbalizat clar, va fi subiectiv, interpretat diferit de către persoane expuse. Acest mesaj întotdeauna va fi resimțit ca ceva intim, și va fi perceput la nivele conștiente, subconștiente, va trezi procese asociative individuale. Totalitatea psihicului uman este implicată: percepția, gândirea, afectul, memoria, atenția. Asociații libere, fenomene cataleptice, transă hipnotică – aceste fenomene apar pe parcursul contactului persoanei cu artă. Faptul că comunicarea muzicală este total diferită de cea verbală dovedește că sensul muzicii trebuie căutat în muzică însăși și nu în comentariile ce o pot eventual însoți. Obiectivizarea fenomenului de personalitate a unui artist este o enigmă pentru psihologi și psihiatri. Pentru psihiatrie importanța acestei cercetări este o promptitudine în a extrage o serie de caracteristici de personalitate poate esențiale (poate nu) și de a avea o primă impresie despre o anumită persoană. Dacă cercetarile ulterioare vor ajunge la elaborarea unei teorii a profesiei și personalității, acest lucru ar putea vorbi despre personalitățile oamenilor importanți ai vremurilor apuse, despre schimbarea și transformarea personalităților de-a lungul istoriei și, mai mult, despre evoluția trăsăturilor de personalitate pentru viitor. Vor putea fi prevăzute acțiuni ale unor oameni sau grupuri de oameni și, poate, chiar moduri de acțiune. Pentru psihiatrie cred că este un instrument excepțional care poate descoperi tensiuni ascunse (agresiuni, de exemplu), care poate spune ce probleme sunt mai stringente pentru cineva, cum evoluează persoana în terapie și unde a ajuns la finalul ei. Pentru psihologia organizațională ar putea stabili dacă un om are abilități potrivite pentru un

post și dacă se va înțelege cu colegii , cu șefii, cu subalternii, cu clienții și tot așa. Pentru educație ar putea folosi în a stabili ce tip de educație se potrivește unei persoane și, mai ales, (ceea ce ni se pare excepțional) când este necesar să se schimbe stilul de învățare aplicat unei persoane.

Dimensiunea fizică, biologică și psihologică a muzicii. În ultimul timp crește preocuparea pentru studierea legăturii dintre arte și psihismul individului. La nivelul cel mai bazal, muzica este doar sunet. Sunet produs de vibrații. Aceste vibrații pot fi produse prin voce, instrumente muzicale sau de obiecte care se lovesc unele de altele. Sunetele sunt transmise la ureche prin schimbări în presiunea aerului. Muzica, în sine, are câteva caracteristici importante ca ritm, înălțime, timbru și melodicitate.

Procesele psiho-neuro-fiziologice generale, implicate în audierea muzicii sunt următoarele:

- Senzoriale: cu participarea analizatorului acustic (inclusiv segmentului cortical)
- Acustice propriu-zise : recepția sunetelor ca atare în ambele zone simetrice din lobii temporali.
- Musical propriu-zise: integrarea unor calități izolate ale sunetelor, dar și a unor motive și fraze muzicale ca și a ritmurilor la nivelul emisferei cerebrale drepte, într-o zonă simetrică cu cea a centrilor vorbirii din emisfera stângă.
- Intellectual-afectivă: avînd sediul în emisfera cerebrală stîngă și fiind implicate în conștientizarea percepției muzicale, analiza conținutului "tehnic" muzical, dar și trăirea emoțională a mesajului muzical. Participarea la aceste procese integrative, ce prezintă saltul de la "neurologic"(activitatea neuro-fiziologică, desfășurată după legile biologice) la "psihologic"(procesele psihice reglementate după legile psihologiei), este asigurată datorită conexiunilor corticale temporale cu anumite zone din lobii prefrontali (ipoteza a lui J. Eccles) și cu sistemul limbic (inclusiv hipotalamusul), aceste din urmă conexiuni fiind implicate în trăirea "corporală" a muzicii.

Caracterele generale ale impactului muzicii asupra psihicului artistului :

1. Efectele muzicii asupra artistului au la baza lor, în mare parte, intențiile (afișate sau nu) ale compozitorului de a-și transmite, în cadrul unui veritabil dialog ideile și, mai ales, sentimentele celor care îi ascultă muzica.
2. Impactul psihosomatic al muzicii asupra artistului se realizează cvasisincron cu derularea sonoră și se manifestă în cele două planuri intercorelate : psihic și somato-visceral
 - Efect cathartic (purificator față de emoțiile negative acumulate) și relaxant (în ceea ce privește acumularea oboselii)
 - Forța de evacuare a unor trăiri anterioare (fiind importantă implicarea condiționării diversilor stimuli în cadrul experienței individului) și de sugerare (prin izomorfismul deja amintit). Depinde și de imaginația ascultătorului pe care, de altfel, o stimulează și o îmbogățește.
 - Stimularea psihică multiplă : senzorială (inclusiv creșterea rezistenței la efort), intelectuale (mai ales ideea), volițională (efect mobilizator în diverse activități : profesionale, militare etc.)
 - Potențierea unor procese psihice(intelectuale și, mai ales, afective) coegzistente sau persistente.
 - Conotații erotice. Kirkegaard a declarat cu claritate, o dimensiune sexuală în exprimarea pulsionilor și a stărilor de euforie traduse în limbajul muzical. Senzualitatea, în sfera Erosului, ar fi, pentru acest autor, fenomenul uman cel mai net exprimat al experienței muzicale. Muzica este, cu siguranță, expresia cea mai adecvată a libidoului.
 - Favorizarea comunicării umane.
 - Emoții estetice produse în muzica sunt greu de diferențiat de cele cu un substrat "pur personal", eventual cu caracter pur biografic sau anxiologic.
 - Muzica accelerează bătăile inimii și ritmul respirației, le incită la mișcare (cele mai elocvente argumente pentru aceasta din urmă sunt oferite de impulsul de a bate măsura,

mişcările corpului care acompaniază muzica audiată și, mai ales, culminează cu dansul, adevarata artă a expresiei corporale susținută de muzică).

Toate aceste efecte imediate, dacă sunt receptate, conform teoriilor învățării condiționate, pot duce la modelarea personalității. Adică efectele sunt activate de atâtea ori încât corpul / psihicul considera că sunt ale lui naturale și le însoțește ca atare ; fie corpul / psihicul deține deja aceste trăsături, iar tipul de muzică declanșator îl ajută să se "împlinească". Trăirea afectivă artistică include :

1. Intuitivitatea "Puterea reprezentativă", cum a denumit-o T. Vianu (capacitatea de reprezentare sau gândirea intuitiv-simbolică sau intuitivă, cum i-am spus în termeni actuali), este printre primele abilități intelectuale atribuite artistului. Două ar putea fi temeiurile logico-psihologice pentru această atribuire. Primul are în vedere o justificare istorică la începutul secolului era la modă, încă viziunea lui H. Taine asupra psihicului ca un "polipier d' images", viziunea care, deși parasită lent după ce A Binet a demonstrat existența a unei gândiri fără imagini (în sens plastic, senzorial), captă încă atenția unor cercetători prin efectul de modă, dar și prin evidența ca gândirea artistului nu poate fi calificată corect ignorând componența concret simbolică. Al doilea are în vedere dubla conotație cuprinsă în sintagmă "puterea reprezentativă". Psihiatric vorbind, intuitivitatea ca dimensiune tipologică și cognitivă - rezolutivă, are drept nucleu operarea cu imagini (reprezentării și / sau percepții), dar odată instalată ca trăsătură definitorie a artistului, ia implică un ansamblu de transformări și anume : a) memoria imaginilor (ca ușurința a interpretării, prelucrate a conservării, flexibilitate a evocării) ; b) imaginația reproductivă (ca redare prin restructurare a experiențelor anterioare) și c) cea creatoare (ca inventive de "forme" pentru ceea ce nu este practic cunoscut ca existent sau ca anticipare intuitivă a ceea ce este presupus, ca să nu mai vorbim de imaginile pur ficționale);

2. Imaginația creatoare. Conceperea imaginației creatoare ca "intensificare a unei aptitudini comune tuturor oamenilor" introduce o contradicție a premiziei privitoare la natura ei afectogenă sau la natura imaginativă a emoției, dar mai este cel puțin încă o distincție de natură (calitate) în acest plan. Astfel vom inventaria posibilele distincții de grad cu comentarea lor succintă : 1. Artistul dispune de o intensitate mai mare a imaginilor 2. Imaginile artistului au caracter simbolic 3. Imaginile artistului sunt saturate emoțional. 4. Imaginile artistului sunt elemente ale unei experiențe sau biografii necomune-biografia artistică, adică ele sunt evocate spre a "ilustra" sau inventate spre a configura, sunt virtual transpozabile în materia artei, în expresia artistică. Imaginația creatoare apare în structura aptitudinală artistică, în calitate de abilitate fundamentală având funcție (în sinergie cu sensibilitate emoțională carei îi întemeiază sensurile atitudinale). Cu alte cuvinte, imaginația creatoare este implicată în toate etapele procesului de creație, cu precădere în cele două din mijloc-prefigurare și proiecție.

3. Expresii emoționale potrivit clasicei caracterizării date de G. Dumas, sunt "toate reacțiile motorii și secretorii, toate variațiile de culoare, temperatură, toate manifestările prin care emoția se dezvoltă în afară".

Personalitatea artistului – repere istorice. Unul din genii muzicieni era Grairi, la început un cântăreț slabuț sub aspect profesionist, dar a devenit un artist renumit după o traumă puternică la cap cu un galatuș de lemn. Mozart recunostea, că ideile sale muzicale se ivesc la el involuntar, asemenea visurilor. Hoffmann adesea spunea prietenilor sai eu lucrez șezând la pian cu ochii închiși, și redau în sunetele pianului ceea ce îmi spune cineva de alături. Beethoven în timp ce scria lucrările sale devenea areceptiv la senzația de foame. Mendelsohn suferea de melancolie. Mozart era convins că italienii încearcă să-l otrăvească.

Obiectivele

1. De a efectua examenul psihologic și psihiatric al persoanelor implicate în activități artistice (muzica) ;
2. De a efectua testarea clinică comparativă a grupului de bază și a grupului de control (martor) cu ajutorul Chestionarului Minnesota (MMPI) ;

3. De a prelucra rezultate obținute prin metode statistice și de a efectua o analiză complexă în grupuri.

Materiale și metode

Eșantionul a inclus 23 muzicieni, fiind comparat cu un grup de control (martor), 24 persoane, ambele grupuri fiind omogene după sex și vârstă (cuprinsă între 23 și 30 ani). Instrumentul de bază al aprecierii clinice este MMPI, fiind ales din cauza că permite examinarea profilului personalității, obiectivizarea trăsăturilor unei personalități normale și accentuate, aprecierea tipului de funcționare al persoanei, (tabele 1 și 2).

Rezultate și discuții

Tabelul 1. Analiza statistică a scalei MMPI lotul investigat (muzicieni) și lotul martor (studenți)

	Studenți		Muzicieni		p (diferența statistică)	
	M	m	M	m		
Scala nesinceritate	47,5	1,13	50,83	1,72	>0,05	
Scala invaliditate	60,54	1,98	70,22	2,38	<0.01	
Scala corecție	50,67	1,48	49,61	1,75	>0.05	
1	56,67	1,32	57,7	2,6	>0.05	control excesiv
2	58,21	1,95	57,83	2,04	>0.05	pesimism
3	52,67	1,39	53	2,41	>0.05	emotivitate
4	61,54	2,02	61,87	2,34	>0.05	impulsivitate
5	61,67	1,73	61,35	1,67	>0.05	feminitate
6	55,42	1,92	57,13	2,79	>0.05	rigiditate
7	56	2,35	55,3	2,8	>0.05	anxietate
8	62,75	2,35	67,91	3,82	>0.05	individualitate
9	67,96	2,24	67,96	1,92	>0.05	optimism
0	54,46	1,33	54,04	1,32	>0.05	introversie

M - Media m - Eroarea Mediei

Tabelul 2. Diferențe profil psihologic loturi investigate

Profil	Lotul experimentat	Lotul martor
accentuat	8	14
norma	11	6
dezadaptate	4	1
patologica		3
<i>Clinica profilului</i>		
schizoid	5	2
истерic	1	
hipomaniacal		1
greu de diferențiat		1
<i>Validitatea testului</i>		
valid	10	14
nevalid	7	3
validitate redusă	6	7
<i>Starea emoțională</i>		
deprimată		3
veselă stabilă	20	16
iritabila	3	5
<i>Starea sexuală</i>		
norma	13	16
insatisfacție	11	8

Reacția la procedura de testare a lotului experimentat-este de o validitate redusă posibil din cauza următoarelor condiții : Tendința de a evita răspunsurile și control înalt față de raspunsuri, tensiune emoțională înaltă, agravarea sau străduința de a sublima simptomele dureroase sau defectele caracterului, care au influențat calitatea raspunsurilor, tendința de a evita răspunsul cu țel de a obține rezultat normal, stres evident sau conștiința insuficient de clară, grad scăzut de cooperare la efectuarea testului. După validitatea testului s-au evidențiat următoarele tipuri de raspunsuri : Cu rezultat valid - 10 persoane, validitate scazută - 6 persoane, nevalid - 7 persoane. Reacția la procedura de testare a lotului martor- testul este valid fiind îndeplinite criteriile de sinceritate la întrebările adresate . După validitatea testului s-au evidențiat următoarele tipuri de răspunsuri : cu rezultat valid -14 persoane, cu validitate scazuta -7 persoane, nevalid- 3 persoane.

Interpretarea profilului a lotului experimentat. După interpretarea profilului sau evidențiat 3 tipuri de profil care sunt următoarele : cu profil în limitele normei sunt 11 persoane,cu profil accentuat sunt 8 persoane,iar in profilul cu stare de dezadaptare sunt 4 persoane.

Interpretarea profilului lotului martor. După interpretarea profilului sau evidențiat 4 tipuri de profil care sunt următoarele : cu profil in limitele normei sunt 6 persoane, cu profil accentuat sunt 14 persoane, în profilul cu stare de dezadaptare 1 persoană, cu profil patologic 3 persoane.

Interpretarea după clinica profilului a lotului experimentat. Astfel s-au evidențiat tipul schizoid de personalitate la 5 persoane, tipul isteric de personalitate la 1 persoană.

Interpretarea după clinica profilului a lotului martor. Astfel sau evidențiat tipul schizoid de personalitate la 2 persoane, tipul hipomaniacal de personalitate la 1 persoana si un caz de personalitate greu de diferențiat.

Interpretarea după starea emoțională a lotului experimentat. După interpretarea profilului s-au evidențiat stare emoțională veselă și stabilă la 20 persoane, iritabilitate la 3 persoane.

Interpretarea după starea emoțională a lotului martor. După interpretarea profilului s-au evidențiat stare emoțională stabila veselă la 16 persoane,stare emoțională iritabilă la 5 persoane, stare emoțională deprimată la 3 persoane.

Interpretarea după starea sexuală a lotului experimentat. După interpretarea stării sexuale sau evidențiat : stare sexuală satisfăcută la 13 persoane, stare sexuală nesatisfăcută la 11 persoane.

Interpretarea după starea sexuală a lotului martor. După interpretarea stării sexuale s-au evidențiat: stare sexuală satisfăcătoare la 16 persoane, stare sexuală nesatisfăcătoare - la 8 persoane.

Concluzii

1. S-a constatat gradul crescut de validitate a testului în lotul martor față de lotul investigat.
2. Ca structură a profilului psihologic abaterile de la normalitate sunt mai evidente în lotul martor (structură accentuată -14, patologică-4, dezadaptare-1) față de lotul investigat (structură accentuată – 8, dezadaptare-4).
3. Ca tip de structură de personalitate predomină trăsăturile schizoide în lotul investigat (5 cazuri) față de lotul martor (2 cazuri).
4. În ambele loturi s-a constatat o stabilitate afectivă relativă (20 cazuri în lotil de muzicieni față de 16 cazuri lotul de studenți).
5. În profilul psihologic al ambelor loturi s-a evidențiat insatisfacție sexuală semnificativă (11 persoane lotul muzicieni față de 8 persoane lotul de studenți).
6. În general se poate constata ca pentru lotul investigat este caracteristic sinceritate și cooperare scăzută, predominanța trăsăturilor accentuate și patologice, în special de tip schizoid, fundal afectiv relativ stabil și insatisfacție sexuală.

Bibliografie

1. <http://musica.ps.uci.edu/mrn/V4I1S97.html>.
2. http://www.powell.k12.ky.us/pchs/публикаций/Affects_of_Music.html.
3. Журден Р. „Музыка, мозг и экстази”. Нью-Йорк, 2001, 124 с.
4. Ломброзо Ц. Гениальность и помешательство. 1991. 232 с.
5. Сторр, Э. Музыка и разум. Нью-Йорк: Free Press, 1992. 144 с.